

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GAZETECİLİK

EKONOMİ HABERCİLİĞİ

Ankara, 2014

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. EKONOMİ HABERCİLİĞİ	3
1.1. Ekonomi Haberleri	3
1.1.1. Makroekonomi Haberciliği	4
1.1.2. Mikroekonomi Haberciliği	6
1.1.3. Magazin Türü Ekonomi Haberciliği	7
1.2. Ekonomi Muhabirinin Nitelikleri ve Çalışma Koşulları	7
1.3. Ekonomi Servislerinin Yapısı	9
1.4. Haber Kaynakları	10
UYGULAMA FAALİYETİ.....	12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	15
2. EKONOMİ HABERİ İZLEME YÖNTEMLERİ	15
UYGULAMA FAALİYETİ.....	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	22
ÖĞRENME FAALİYETİ-3.....	23
3. EKONOMİ HABERİ YAZIM TEKNİKLERİ	23
UYGULAMA FAALİYETİ.....	30
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	32
MODÜL DEĞERLENDİRME	33
CEVAP ANAHTARI.....	35
KAYNAKÇA	36

AÇIKLAMALAR

ALAN	Gazetecilik
DAL/MESLEK	Yazılı Basın Muhabirliği
MODÜLÜN ADI	Ekonomi Haberciliği
MODÜLÜN TANIMI	Ekonomi haberi yazma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Ekonomi haberi yazmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile gerekli ortam sağlandığında ekonomi haberciliği ile ilgili temel unsurları ve haber kaynaklarını inceleyebilecek ve alanla ilgili rutin ve özel haber hazırlayabileceksiniz. Amaçlar 1. Ekonomi haberciliğiyle ilgili unsurları eksiksiz analiz edebileceksiniz. 2. Alana özgü haber kaynaklarını sistematik bir şekilde takip edebileceksiniz. 3. Farklı tekniklere göre ekonomi haberi yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	ORTAM: Tam donanımlı atölye ortamı DONANIM: Bilgisayar, internet, fotoğraf makinesi, projeksiyon, görsel materyaller
ÖLÇME VE DEĞERLERDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Ekonomi Haberciliği modülü, sizlere 1980'ler sonrasında gelişmeye başlayan ekonomi haberciliğinin Türkiye'deki gelişim sürecini, ekonomi haberi yazım tekniklerini ve ilkelerini aktarmayı hedeflemektedir.

Günümüzde ekonomi haberciliği, Ayşe Teyze'nin filesini pazarda kaçça doldurduğundan iş adamının ödeyeceği vergi yükümlülüklerine; enflasyon, faiz, büyüme rakamlarından yatırım programlarına kadar birçok alanı kapsar. Ekonomi haberciliğinde, dünyadaki gelişmeleri de yakından takip etmek gerekir.

Dünyada ekonomik entegrasyon biçiminin hızla değiştiği bir dönemde ekonomi habercisinin işinin zorlaştığını söylemek yanlış olmaz. Türkiye'de borsanın ve doların düşüşü açıklanırken kimi zaman dünyadaki gelişmelere bağlanması, kimi zaman ise iç siyasette yaşanan gerilimlerle ilişkilendirmesi gerekecektir. Bunun için ekonomi habercisinin gündemi sürekli takip etmesi, ekonomik göstergeleri doğru değerlendirebilmesi, ekonomi haberciliğinin ilgi alanındaki kişi, kurum ve kuruluşlarla sağlıklı bilgi akışı sağlayabilmesi zorunludur.

Bize göre bu modülün 3 temel amacı vardır: Birincisi, ekonomi habercisinin gündemi yakalayabilmesi için hangi bilgi kaynaklarına ulaşması gerektiğini anlatmak; ikincisi, ekonomi haberi yazarken nelere dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koymak; üçüncüsü ise Türkiye'deki gelişmeler kadar dünyadaki gelişmelerin de neden takip edilmesi gerektiğinin altını çizmektir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Ekonomi haberciliğiyle ilgili temel unsurları analiz edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Sınıfta beşer kişilik gruplar oluşturarak bir ekonomi gazetesi, ekonomi dergisi ve iki günlük gazetenin ekonomi sayfalarını inceleyiniz.
- Ağırlıklı olarak hangi tarz haberlere yer verildiğini belirlemeye çalışınız.
- Grubunuzla birlikte okulunuzun bulunduğu bölgede yayın yapan günlük bir gazetenin ekonomi servisini ziyaret ederek çalışma sistemleri hakkında bilgi alınız.

1. EKONOMİ HABERCİLİĞİ

1.1. Ekonomi Haberleri

Ekonomi, bireylerin yaşamlarını birbir etkileyen olgulardan biridir. Günümüzde insanlar, ekonomik gelişmelere göre yaşamlarını düzenlemektedir. Bu nedenle ekonomi haberleri yayın organlarında en önemli haberlerin başında yer alır ve gazetelerde “ekonomi sayfaları” adı altında ayrı sayfalarda verilir.

Ekonomi haberciliğinin konuları genel hatlarıyla şöyledir:

“Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) her ayın 3’ünde yayımladığı enflasyon rakamları, Menkul Kıymetler Borsasındaki gelişmeler, döviz ve altın piyasalarındaki dalgalanmalar, dünyadaki ekonomik gelişmeler, dünya borsalarının durumu, dünya borsalarındaki olumlu ya da olumsuz gelişmelerin ülke ekonomisine etkileri, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, halkı yakından ilgilendiren yiyecek markaları, hizmet sektörlerindeki fiyat hareketleri, sanayi ve ticaret kuruluşlarının etkinlikleri, dış alım, dış satım rakamları, bu alanlardaki gelişmeler, ekonomi alanında etkinlik gösteren sivil toplum örgütlerinin çalışmaları, yaptıkları açıklamalar, bu örgütlerin hükümet ve diğer siyasi kadrolarla ilişkileri, hükümetlerin ekonomi politikaları, devlet bütçesi, vergiler, çeşitli ürünlerde meydana gelen fiyat artışları vb.”

Ekonomi haberleri genellikle sanayi, finans, borsa, tarım, ticaret, ihracat, ithalat sektörleri ile borsa ve piyasa haberleri olarak düzenlenir. Bu alanda meydana gelen

gelişmeler ekonomi haberlerinin temelini oluşturur. Enflasyon olgusu da ekonomi haberleri içinde önemli bir yer tutar.

TÜİK ve İstanbul Ticaret Odası'nın her ay yayımladığı enflasyon rakamları hiç aksamadan kamuoyuna duyurulur. Borsa hareketleri televizyonlarda saati saatine, gazetelerde ise günü gününe okurlara aktarılır. Bu tür haberler, ekonomi sayfalarında uzmanların görüşü ile de beslenerek okurlara bilgi olarak verilir.

Ülkemizde ekonomi haberlerinin bu kadar önem kazanmasının ve bu tür haberlere sayfalar ayrılmasının tarihi eski değildir. Batı basınıyla kıyaslandığında bir tür paradokstan söz edilebilir. Çünkü Batı'da ekonomi basınından haber basınına geçiş varken bizde haber basınından ekonomi basınına geçiş söz konusudur.

Ülkemizde ekonomi haberciliğinin ayrı bir alan olarak ortaya çıkıp kısa sürede en fazla sayfa sayısına sahip olması, toplumun ekonomiye gösterdiği ilgiye paralel bir seyir izlemiştir.

Ekonomi gazeteciliğinin somut bir biçimde gündeme gelmesi doğrudan 24 Ocak 1980 kararlarıyla ilgilidir. Bu kararlar, Türkiye'de serbest piyasa ekonomisine geçişin dönüm noktası olmuştur. 24 Ocak kararları ile birlikte politikayı da ekonomi kanalından yönetmek ve yönlendirmek kaygısı başlamıştır. Durum böyle olunca ekonomik kararlar halkın günlük yaşamını da etkilemiş ve bu değişimin gazete sayfalarına yansmasıyla **ekonomi basını** doğmuştur.

1.1.1. Makroekonomi Haberciliği

Ekonomik kavramlar içinde yer alan makroekonomi, ekonomik olayları bir bütün olarak inceler. Makroekonomi; ulusal gelir, maliye, para ve kredi politikaları, istihdam, toplam tasarruf, toplam talep, yatırımlar, kamu harcamaları, tüketim harcamaları, para arzı, uluslararası ekonomik ilişkiler gibi ekonominin bütününe ilişkin değişkenleri kapsar.

Ekonomik olayları, gelişmeleri ve kararları günlük yaşama, bireye etkilerini incelemeyen genel kavramlarıyla doğrudan yansıtan habercilik anlayışına **makroekonomi haberciliği** denir. Ülke ekonomisini ilgilendiren bütün göstergeler, makroekonomi habercileri için büyük anlam ifade eder.

Türkiye ekonomisinin genel gidişatıyla ilgili bilgi sahibi olmak, gelişmeleri ve açıklanan makroekonomik göstergeleri değerlendirebilmek önemlidir. Bu nedenle Türkiye ekonomisinin gelişim sürecini gösteren rakamlar yakından izlenir. Bunun için öncelikle Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayımladığı göstergeler sıkı takibe alınmalıdır. Özellikle de 2001 krizi sonrasında Türkiye ekonomisinin rotasının enflasyonla mücadele politikasına endekslendiği dikkate alındığında, TÜİK'in her ayın 3'ünde açıkladığı enflasyon rakamlarının önemi daha iyi anlaşılır.

TÜİK'in açıkladığı istatistiklere baktığımızda sanayi üretim endeksi, iş gücü istatistikleri ve imalat sanayi eğilimleri gibi birçok gösterge bulunur. Özerk bir kurum olan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının (TCMB) tüketici eğilim anketi ve tüketici güven endeksi, para politikası istatistikleri, kurlar ve seçilmiş faiz istatistikleri, beklenti anketi, iktisadi yöneliş anketi ve reel kesim güven endeksi, finansal istikrar raporu, enflasyon raporu ve diğer istatistikler ekonomi basını için önemli haber verileridir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) gibi kurumların açıkladığı raporlar ve çıkardığı düzenlemeler, haber değeri taşıyan gelişmelerdir. Ekonomi muhabirleri, rutin olarak açıklanan göstergeleri yakından takip eder.

Dış ticaret, cari açık, borçlanma, GSMH (Gayri Safi Milli Hasıla), GSYİH (Gayri Safi Yurt İçi Hasıla) ve işsizlik rakamları gibi veriler ekonomi habercilerinin takip ettiği göstergeler arasındadır. Bütçenin hazırlandığı dönemde özellikle Ankara'da görev yapan ekonomi muhabirleri, genellikle bu konuya odaklanır. Kalem kalem bütçe rakamlarının peşine düşüp değişikliklerin yaratacağı etkiyi araştırır. Bütçe dönemi geçse bile bütçe kitapçıkları ekonomi muhabirinin dolabında mutlaka yer alır.

Aynı şekilde yıl sonlarında hazırlanan ve bir sonraki yılın yol haritasını gösteren yıllık programlar da önemli kaynaklardır. Her yıl yayımlanan yatırım programları incelenip hangi alanda, ne tür yatırımlar yapılmasının öngörüldüğüne bakılır.

Makroekonomi haberciliğinde ülke ekonomisine ilişkin göstergelerin her biri tek başına masaya yatırıldığı gibi kimi zaman genel bir çerçevede de haber yapılır. Örneğin, dış ticaret açığında yaşanan artışı içeren bir haberde dış ticaret açığını bu noktaya getiren faktörlerin irdelenmesi gerekir. 'Son yıllarda ihracatta rekorlar kırılmasına karşın ithalatta da ciddi bir patlama yaşanmaktadır. Artan ihracata karşın ithalatın artışında yaşanan hızlı büyümenin sebebi nedir?' 'Hangi malların ithalatında artış görülmektedir? Bunun yarattığı sonuçlar nelerdir?' bu ve benzeri birçok soruya cevap aramak gerekmektedir.

Öncelikle küresel ekonomi nedeniyle ABD'de, Avrupa'da, Japonya'da veya gelişmekte olan ülkelerde yaşanan herhangi bir değişikliğin izlenmesi gerekir. Çok değil bundan 5-10 yıl önce ABD faizleri, enflasyon oranlarıyla yakından ilgilenilirken bugün gelinen noktada ABD'de tüketici eğilimlerinden sanayi kesiminin verdiği siparişlere kadar bütün gelişmeler önem taşıyor. Bu nedenle ekonomi basınında yer alan habercilerin bir kulağının dışarıda olması, gelinen nokta itibariyle zorunludur.

KKTC'de yaşanan gelişmeler, Irak sorunu gibi uluslararası konular her ne kadar dış politika gibi görünse de ekonomiyle yakından ilgilidir. Makroekonomi haberlerinde uluslararası gelişmeler ve bu gelişmelerin ekonomik yansımaları bütünsel olarak değerlendirilir.

Örneğin, Kıbrıs Rum Kesimi'nin Akdeniz Çanağı'nda petrol arama ve çıkarma için önce Mısır ardından da Lübnan ile anlaşma yapmasıyla başlayan diplomatik sürecin Türkiye'nin savaş gemilerinin her zamanki rotasının dışına çıktığı ve çıkacağı haberleriyle birlikte ele alınması gerekmektedir. Burada diplomatik olarak görünen sorunun temelinde

KKTC'nin ekonomik haklarının kaybı ve Rum kesiminin KKTC'yi yok saymasını önlemek yatmaktadır.

Tarihsel gelişim süreci irdelendiğinde inişli çıkışlı bir seyir izleyen Türkiye-İrak ticari ilişkilerinin, savaş ve Irak'taki yeni yapılanma döneminde yeni bir yola girdiği gözlenmektedir. Önümüzdeki günlerde Irak'ta nasıl bir yönetim olacağı, Türkiye ile Irak'ın ilişkilerinin (ticari anlamda) sürdürülüp sürdürülemeyeceğini ortaya koyacaktır.

Makroekonomi kapsamında Türkiye'nin izlediği dış ticaret ve diplomatik ilişkiler çerçevesinde farklı ülke ekonomilerini de yakından takip etmek gerekmektedir.

Avrupa Birliği, Gümrük Birliği gibi konular makroekonomide uluslararası ekonomik ilişkiler konusuna girer. Bu konularda yazılan haberlerin tüketici kitlenin algılaması oldukça zordur. Çünkü veriler, belli bir ekonomik bilgiyi gerektirir ancak Türkiye, Gümrük Birliği'ne girdikten sonra otomobil fiyatlarında oluşacak değişim konusunda hazırlanan bir haber ise mikroekonomi konuları içindedir. Bu konular halkın günlük yaşamını ilgilendirir; haberin anlaşılmasını, dolayısıyla tüketilmesini kolaylaştırır. Bunun yanı sıra halka, geleceğe yönelik ekonomik kararlarında yardımcı olur.

Ülkemizde ekonomi servislerinin kurulduğu ilk yıllarda ekonomi muhabirlerinin haber kaynaklarından özellikle de resmî haber kaynaklarından aldıkları bilgiler, genellikle makroekonominin konuları içinde yer alıyordu. Bu bilgileri kitleleştirme için mikroekonomi haberciliğine geçiş gerekiyordu. Günümüzde makroekonomi haberciliği, yerini yavaş yavaş mikroekonomi haberciliğine bırakmaktadır. Yayın organlarında bu alana ağırlık verilmesi, daha çok sayfa ve zaman ayrılması mikroekonomi haberciliğini ön plana çıkarmaktadır.

1.1.2. Mikroekonomi Haberciliği

Mikroekonomi; ekonomi olaylarını tüketiciler, kaynak sahipleri, firmalar gibi bireysel karar birimleri çerçevesinde inceleyen ekonomi dalıdır. Bütünü oluşturan küçük birimlerin ekonomik davranış biçimlerini ele alır.

Mikroekonomi haberciliği ise ekonomik kararları ve gelişmeleri, birey ya da firma bazına indirgeyerek etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle ortaya çıkarmayı öngörür. Ekonomi haberciliğinin kitleleştirilmesi, mikroekonomi haberciliğinin özünü oluşturur.

Mikroekonomi haberciliği başlığı altında tüketici, üretici-tedarikçi ve üretici ile tüketicilerin bir araya geldiği piyasa alanlarında yapılan haberleri toplamak mümkündür.

Tüketici olarak kabul edilen gerçek ve tüzel kişilerin ilgisini çeken “ne, nerede, kaç?” haberleri, otomobil köşeleri, emlak köşeleri, şirketlerden haberler, spot piyasaya yönelik bilgiler mikro haberler başlığı altında değerlendirilebilir. Ekonomi haberciliğinin gelişim sürecine bakıldığında özellikle mikroekonomi alanında yaşanan değişimler çarpıcıdır. İlk başta can sıkıcı olarak nitelendirilen, vatandaşın çok fazla ilgisini çekmeyen bilgilerle dolu olan gazete sayfaları bugün geniş okur yelpazesini kapsayacak haberlerle doludur. Bir gün

emlak, bir gün sigorta, bir gün otomobil haberlerini sayfalarda rutin olarak bulmak mümkündür.

Günümüzde ekonominin aktif aktörleri şirketlerdir. Buna paralel olarak şirketlere yönelik haberler de öne çıkmaya başlamıştır.

Yeni ürünler, şirketlerin yatırımları, ileriye dönük hesapları önem taşıyor. Bir şirketin yeni bir alana girmesi, sektörel değişim yapması, yeni bir ürünün piyasaya sunulması ve benzeri şirket haberlerine gazete sayfalarında yer verilmektedir. Bu tür haberlerin reklam karşılığı yapılmamasına özen gösterilmelidir.

Uzun yıllar boyunca borsa finans haberciliğiyle özdeşleşen ekonomi haberciliği, şimdilerde ekonominin farklı alanlarında da okuyucuya merak ettiği bilgileri aktarmaya çalışmaktadır.

1.1.3. Magazin Türü Ekonomi Haberciliği

Genellikle ekonomi haberlerindeki kişilerle ilgili -ancak bu kişilerin ekonomi kavramları ve işlemleri dışındaki zamanlarının yansıtıldığı- haber türüdür. Amacı, ekonomi sayfalarını rahat okunabilir hâle getirmektir.

Kolay algılanabilme ve kolay okunabilme özellikleri nedeniyle bazen ekonomi magazin haberleri, ekonomi sayfalarından birinci sayfaya alınır. Ekonomi magazininin, ekonomi sayfalarının en çok ilgi gören ve okunan bölümleri arasında yer aldığı bilinen bir gerçektir. Bu da bu tür haberlerin risk oranını artırmaktadır. Bu tür haberlerde ana yaklaşım, insanları rencide etmemek olmalıdır.

1.2. Ekonomi Muhabirinin Nitelikleri ve Çalışma Koşulları

Ekonomi muhabirleri, ekonomi konuları üzerinde yoğunlaşmış ve bu alanda haber yapan muhabirlerdir.

Ekonomi muhabirin ekonomi alanıyla ilgili temel bilgileri sahip olması ve ekonomik alandaki konulara hakim olması gerekmektedir. Ekonomi muhabirinin teorik olarak ekonomiyi iyi bilmesi iyi gazeteci olması için yeterli değildir. Çünkü gazeteci çok şey bilen kişi değil, bildiğini iyi anlatan kişidir. Ekonomi muhabirinin temel gazetecilik bilgileriyle donatılmış olması gereklidir. Gazetecilik, mesai tanımayan bir meslektir. Yolda giderken bir trafik kazası veya yangına tanık olan ekonomi muhabiri, bu olayların haberini de yaparak gazetesine iletebilmelidir. Haber fotoğrafı çekebilmeli, zamanında gazeteye iletebilmelidir. Bunlar temel bilgilerin içine girer. İktisat mezunu olmak, ekonomik konuları anlamayı sağlayabilir ancak bir gazetede haberin en geç ne zaman verilmesi gerektiğini, fotoğrafın nasıl çekileceğini, haberin hangi niteliklerinin üzerinde durulacağını ve nasıl yazılacağını anlamayı sağlamaz. Bu nedenle ekonomi muhabirliği yapan iktisat mezunlarının temel gazetecilik bilgileri konusunda kendilerini geliştirmiş olmaları gereklidir.

Ekonomi muhabiri, diğer muhabirlerden farklı olarak, günlük olayları gözetirken haber avcılığı yapamaz. Ekonomi muhabirinin hedeflerinin başında rutin haberlerle birlikte

daha çok gazetesini diğerlerinden farklı kılmak için özel haber yapmak gelmektedir. Ekonomi muhabirinin diğer muhabirlerden farklı olarak birtakım yeteneklere de sahip olması gerekmektedir. Ekonomi muhabiri, öncelikle rakamlarla başa çıkmayı bilmeli; bu konuda bilgili olmalıdır. Yani bir şeyin “yüzde 130 azaldığını” söylememelidir. İkincisi bir ekonomi muhabiri, tüzel kişilerin görevleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. “Hazine Müsteşarı yerine Hazine Genel Müdürü” yazmamalıdır. Üçüncü olarak ekonomi muhabirinin üretim süreçleri hakkında bilgi sahibi olması şarttır. İflas, tasfiye nedir bilmelidir. Bilanço okuyacak kadar muhasebeden anlamalı, ekonomi terimlerinin içerikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Ekonomi muhabiri, Türkçeyi çok iyi kullanarak olayları aktarmalıdır. Arapça, Farsça ve Batı dillerinden gelen ekonomi kavramlarının Türkçe karşılıklarını bulup yazmak zorundadır. Öte yandan bir yabancı dil bilmesi zorunluluğu vardır. Ülkemizin ulaştığı ekonomik düzey, gerek devlet gerek özel sektör olsun uluslararası ilişkiler ağının içindedir. Ekonomi muhabirliği, uluslararası ekonomi ilişkilerini izleyecek derecede yabancı dil bilmeyi gerektirmektedir.

Ekonomi muhabirlerinin haber kaynaklarının büyük bir bölümünün iş dünyası temsilcilerinin ve bürokratların olduğu düşünüldüğünde ilişkilerin daha dikkatli bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Ekonomi haberciliği; para piyasalarıyla, şirketlerle ve iş adamlarıyla ilgisi dolayısıyla sürekli mercek altında olan bir alandır. Yapılan haberlerin arkasında art niyet aramak neredeyse alışkanlık hâline gelmiştir. Bu durum, ekonomi muhabirinin konumunu hem daha riskli kılmakta hem de sorumluluk kat sayısını yükseltmektedir. Bu nedenle ekonomi muhabiri, yaptığı işin hassasiyetinin bilincinde olmalıdır. Gazeteciliğin kamusal ve kurumsal sorumluluk gerektirdiği unutulmamalıdır. Haber kaynakları ile ilişkilerini özel çıkarları için kullanmamalıdır. Özellikle borsa ve şirketlere ilişkin haberlerde manipülasyon ihtimaline karşı sürekli dikkatli olmalıdır.

➤ **Ekonomi muhabirliğinde etik ilkelerin önemi**

Ekonomi muhabirliğinde etik ilkeler, büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle genel mesleki etik ilkelerin yanı sıra ekonomi muhabirlerinin meslek örgütü olan Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) tarafından yayımlanan etik ilkeler de vardır. EMD'nin kendi üyelerine yönelik hazırladığı etik ilkeler şunlardır:

- Başka bir gazetecinin haberini aynen ya da değiştirerek kendi ismiyle kullanmak "haber hırsızlığı"dır. EMD üyesi haber hırsızlığı yapamaz.
- EMD üyesi, Menkul Kıymetler Borsalarında portföy yönetemez.
- EMD üyesi; kamu ya da özel sektör kuruluşlarından, bunların yetkililerinden ve bunlar adına basınla ilişkileri sağlayan birim ve kuruluşlardan herhangi bir gerekçeyle hediye kabul edemez.
- EMD üyesi, kamu yararı mutlak gerektirmedikçe yayımlanması istenmeyen haberleri yayımlayamaz. Haber kaynaklarının ve kendisine verilen meslek sırlarının gizliliğini korumaya özen gösterir.
- EMD üyesi; gazeteci kimliğini, işlevini ve nüfuzunu kullanarak kendisi, çalıştığı kurum ya da üçüncü şahıs veya kurumlar adına iş takibi yapamaz; buna zorlanamaz. "ilan" veya "reklam" olduğunun belirtileceği garantisini almadıkça haber yapamaz.

- EMD üyesi, haberinde kendisi ya da kuruluşunun görüşünü empoze etmek de dâhil olmak üzere hiçbir gerekçeyle gerçeği çarpıtamaz. Haber ve yorumlarda kişi ve kurumları hedef alan çirkin, kaba ve onur kırıcı kelime ve ifadeler kullanamaz.
- EMD üyesi, cevap ve düzeltme hakkına saygı gösterir. Bu hakların kullanımı için elinden gelen çabayı harcar.
- EMD üyesi, bir meslektaşının kötü muamele, yasa dışı davranış, haksız yere gözaltı, yargılanma vb. olaylarla karşı karşıya kalması hâlinde onu destekler.
- EMD üyesinin yukarıda belirtilen genel ve özel ilkelere uymadığının saptanması hâlinde EMD Yönetim Kurulu, ilgili yasalar ve Dernek Ana Tüzüğü'nden kaynaklanan gözetim ve yaptırım yetkilerini kullanır.

1.3. Ekonomi Servislerinin Yapısı

Ülkemizde ekonomi servislerinin kuruluşu, basın tarihimizde 20–30 yıllık bir süreci kapsar. 1980'li yıllarda serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecine paralel olarak basının ekonomi haberlerine ilgisi arttı. Gazetelerde haftada bir gün yayımlanan, bazılarında da her gün yarım sayfa olarak verilen ekonomi haberlerinin sayısında önemli oranlarda artış yaşandı. Ekonomi servisleri oluşmaya başladı. Ekonomi servislerinin oluşumundan sonra bu servislerce hazırlanan ekonomi sayfaları devreye girdi. Ülke ekonomisinin yapısı, ekonomi servislerinin yapısının şekillenmesinde belirleyici rol oynadı. Borsa ve piyasa sayfaları 1980'den sonra türemeye başladı. Bu dönemde ekonomi haberleri 1-2 sayfaydı. Daha sonra otomobille ilgili sayfalar da çıkmaya başladı.

Ülke ekonomisinde öne çıkan sektörler, kendilerine sayfa yarattı ve ekonomi sayfalarının sayısı arttı. Tüketici ve otomobil sayfaları gündeme geldi. Sigortacılık, bankacılık finans sektörünün alt branşiyken tek başına bir alan oldu. Borsa ve finans sayfaları gelişti. Bu süreç, ekonomi servislerinin yapısını da şekillendirdi. Günümüzde günlük gazetelerde tek başına en çok sayfa ayrılan bölüm ekonomidir. Günlük gazeteler emlak, sigorta, alışveriş gibi belirli alanlarla ilgili ekonomi ekleri yayımlamaya da başladılar. Ülkemizde 2–3 tane günlük ekonomi gazetesi, haftalık ekonomi dergileri ve sadece ekonomi haberleri veren televizyon kanalları ve radyolar vardır.

Günümüzde ekonomi servislerinde uzmanlaşma önemli bir kavram hâline gelmiştir. Ekonomi bir bütün olsa da herkesin ilgilendiği belli alanlar vardır. Medya organizasyonunun büyüklüğüne göre ekonomi servislerinde çalışan muhabir sayısı da değişmektedir. Özellikle muhabir sayısının fazla olduğu gazetelerin ekonomi servislerinde bütün çalışanların ilgi alanlarına ve niteliklerine göre belirlenen finans, bankacılık, borsa, otomotiv, emlak, teknoloji, tekstil, enerji, iş dünyası, yabancı sermaye gibi uzmanlık alanları vardır. Sınırlı muhabirin görev yaptığı ekonomi servislerinde ise bir kişinin çok iş bilmesi yönünde bir uzmanlaşma söz konusudur.

Ekonomi haberlerinin düzenlenmesinden sorumlu olan ekonomi servisleri, gazete organizasyonu içinde Yazı İşleri Müdürlüğüne bağlıdır. Bir servis şefi (editör) tarafından yönetilen ekonomi servislerinde görevli olan gazeteciler, hazırladıkları ya da hazırlayacakları haberler konusunda servis şefine bilgi verirler. Ekonomi servislerinde güne haber toplantıları

ile başlanır. Bu toplantılarda haber ajanslarının gündemi ve günlük gazeteler taranır. Gün içinde takip edilecek rutin ya da özel haber gündemi belirlenir. Bazı gazetelerde pazartesi günleri genişletilmiş haber toplantıları yapılarak haftalık program hazırlanmakta ve gündem toplantılarında ise haftalık program revize edilmektedir.

Servis şefi, gazetenin sabah gündem toplantısında elindeki özel ve rutin haberlerin konularını Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü'ne sunar. Bu haberler içinde birinci sayfaya taşınacak olanları öğrenir. Muhabirlerinin uzmanlık alanlarına göre izleyecekleri rutin ve özel haberleri belirler. Bu belirlemede gündem toplantısında kendisinden istenen haberler ön plana çıkar. Servis şefi, muhabirlerin haber toplama çalışmasının her aşaması hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır. Gerekirse haberlerin muhabirler tarafından yazım aşamasında da onlara yardımcı olur ve gerekli düzeltmeleri yapar. Gazetenin birinci sayfası için gündem toplantısında seçilen ekonomi haberi varsa bu haberin hazırlanmasına öncelik verir.

Servis şefi, yerli ve yabancı haber ajanslarından gelen ekonomiyle ilgili haberleri takip eder. Haber, ekonomi sayfasında kullanılacaksa redaksiyonunu yapar. Gün içinde hazırlanan haberleri gazetenin ekonomi sayfalarına göre düzenler. Elindeki haberlerin sayfalara göre seçimini yapar. Her sayfanın manşet haberini, tek sütun hâlinde ve genellikle bir paragraf olarak yazılan kısa haberleri ve fotoğrafları belirler. Ekonomi sayfalarından sorumlu sayfa sekreteri ile sayfaların mizanpajını kararlaştırır. Seçtiği haberlerin başlıklarını ve spotlarını, hazırlanan mizanpaja göre belirler.

1.4. Haber Kaynakları

Ekonomi servislerinin günlük haber akışında yararlandıkları haber kaynakları genel olarak sektör temsilcileri, ekonomi alanındaki sivil toplum örgütleri, kuruluşların yönetim kurulu başkan ve genel müdürleri, devlet kademesindeki bakanlar ve bürokratlardır. Ekonomi alanında uzman akademisyenlerse gazetecilerin başvuru kaynaklarıdır.

İstanbul ekonomi haberciliğinde iş dünyası haberleri ağırlıktayken; Ankara ekonomi haberciliğinde daha çok kamu kurum ve kuruluşları ve yasama ile ilgili haberler ağırlıktadır.

Ankara ekonomi muhabirleri, enerji ve ulaştırmayı da içine alan geniş bir yelpazeden sorumludur. Ekonomi muhabirlerinin yakından takip ettiği haber kaynakları arasında Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi ekonomiden sorumlu üst kurullar yer alır. TBMM gündemine gelen ekonomiyle ilgili yasa tasarıları, Başbakanlıkta ve ilgili bakanlıklarda hazırlanmakta olan ekonomiyle ilgili yasa tasarısı taslakları da yakından takip edilir. Ayrıca meslek örgütleri ve sendikalar da önemli haber kaynaklarıdır.

Haber kaynaklarının niteliği nedeniyle özellikle Ankara'da görev yapan ekonomi muhabirlerinin yasama ve yürütme süreciyle ilgili bilgi sahibi olması gereklidir.

Ekonomi muhabirinin yargıya intikal eden davaları takip edebilmesi için bu konuda da genel bilgileri öğrenmesi gerekir. Özelleştirme gibi ekonomiyi yakından ilgilendiren davaların sonunda verilen kararların doğru yorumlanabilmesi için bu önemlidir.

Ayrıca kamuda soruşturma ve denetimleri yapan kuruluşların ve organların çalışma biçimlerini iyi bilmek gerekir. Ekonomi muhabirinin Başbakanlık Teftiş Kurulunun, Devlet Denetleme Kurumunun görevlerini ve bu kurumların hazırladığı raporların yargıya intikal etmesi için gerekli olan prosedürü bilmesi önemlidir.

İstanbul ekonomi haberciliğinde ise daha çok iş dünyası merkezli çalışılır. Meslek örgütleri, ekonomiyle ilgili sivil toplum kuruluşları, iş dünyasının yaptığı yatırımlar yakından izlenir. İstanbul Ticaret Odası, İstanbul Sanayi Odası, İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV), TÜSİAD gibi meslek örgütleri özellikle İstanbul'da görev yapan ekonomi muhabirlerinin önemli haber kaynaklarıdır. Sektörlerle ilgili haber kaynakları, sektör temsilcileri, ilgili sektörlerin dernekleri, sektörlerin büyük şirketleri, sektörlerin meslek odalarındaki temsilcileri ve meslek komiteleridir.

Devlet bankaları ve özel bankalar uygulamaları, aldıkları kararlar ve yönetim değişiklikleri gibi nedenlerle sık sık haber kaynağı olarak kullanılır.

Ekonomi haberciliğinde borsa da temel haber kaynaklarıdır. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), Altın Borsası, Ticaret Vadeli İşlem Borsası (TİOB), borsaya açık şirketler, borsada çalışan yatırımcı kuruluşlar da borsa muhabirlerinin, dolayısıyla ekonomi sayfalarının haber kaynakları arasındadır.

Ayrıca yerli ve yabancı haber ajansları da ekonomi sayfalarının vazgeçilmez haber kaynaklarını oluşturur. Özellikle ekonomimizin dışı açık bir trend izlemesinin ardından dış ekonomi haberleri dolayısıyla yabancı haber ajansları ile yabancı gazete ve dergiler de ekonomi haberciliğinin temel haber kaynakları arasına girmiştir. Yabancı gazete ve dergiler de önemli haber kaynaklarıdır. Yabancı kaynaklı haberler arasından özellikle Türkiye ile ilgili olanlara, uluslararası şirketlerdeki yönetim, yatırım konularına ve Türkiye'de yatırımı olan uluslararası şirketlerle ilgili haberlere yer verilir.

Ekonomi haberciliğinde haber kaynakları ile kurulan ilişkilere özen gösterilmelidir. Haber kaynağının spekülasyon yönlendirmelerine karşı dikkatli olunmalıdır. Yazılacak haberin ekonominin ve piyasaların gidişatını etkileyeceği dikkate alınarak haber bilgileri ya da duyurular mutlaka en az iki kaynak tarafından doğrulattırılmalıdır. Ekonomi haberlerinde genellikle isim vermek yerine yetkililer, maliye kaynakları, hazine kaynakları gibi ifadeler kullanılır. Bunun nedeni bürokratların isim vererek konuşmak istememesidir. Diğer habercilik alanlarında olduğu gibi ekonomi haberciliğinde de bir kurumdan haber almanın yolu, genelde en üst noktaya ilişkilerin güçlendirilmesiyle olmaz. Uzman, daire başkan yardımcısı gibi daha alt kadrolar çoğu zaman iyi bilgi kaynakları olurlar.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarına dikkat ederek gazete ve dergilerdeki ekonomi haberlerini analiz ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Makro ve mikroekonomiyle ilgili temel bilgileri ve ekonomi muhabirinin sahip olması gereken nitelikleri sıralayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Modülün araştırma faaliyeti için ziyaret ettiğiniz ekonomi servislerindeki gözlem ve notlarınızdan yararlanabilirsiniz.➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine geri dönerek konuyu tekrar ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Ekonomi muhabirinin çalışma koşullarının farklılıklarını sıralayınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Ekonomi haberciliğinin haber kaynaklarını sıralayınız.	

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ekonomi alanıyla ilgili temel bilgileri ve ekonomi muhabirinin sahip olması gereken nitelikleri doğru ve eksiksiz bir şekilde sıralayabildiniz mi?		
2. Ekonomi muhabirinin çalışma koşullarının farklılıklarını doğru ve eksiksiz bir şekilde sıralayabildiniz mi?		
3. Ekonomi haberciliğinin haber kaynaklarını doğru ve eksiksiz bir şekilde sıralayabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Ekonomi gazeteciliğinin somut bir biçimde gündeme gelmesi doğrudan 24 Ocak 1980 kararlarıyla ilgilidir.
2. () Ekonomiyle ilgili olayları, gelişmeleri ve kararları; bunların günlük yaşama, bireye etkilerini incelemeyen genel kavramlarıyla doğrudan yansıtan habercilik anlayışına makroekonomi haberciliği denir.
3. () Ekonomi muhabirinin teorik olarak ekonomiyi çok iyi bilmesi gazetecilik için yeterlidir.
4. () Ankara ekonomi haberciliğinde iş dünyası haberleri ağırlıktadır.
5. () Ekonomi haberciliğinin kitleselleştirilmesi, mikroekonomi haberciliğinin özünü oluşturur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Alana özgü haber kaynaklarını sistematik bir şekilde takip edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Grup arkadaşlarınızla birlikte üç gün süreyle iki ulusal(günlük) gazete ve yaşadığınız bölgede varsa bir yerel gazeteyi inceleyerek seçtiğiniz ekonomi haberlerini özel haber ya da rutin haber olarak sınıflandırınız. Haberlerin konusunu, kapsamını ve haber kaynaklarını belirleyiniz.

2. EKONOMİ HABERİ İZLEME YÖNTEMLERİ

Ekonomi, bireylerin yaşamlarını birbir etkileyen son derece önemli bir olgudur. Hayatın içindeki her şey ekonomiyle ilgilidir. Bu nedenle ekonomi haberleri; devlet bütçesinden siyasi partilerin ekonomik programlarına, üretimden tüketime, işsizlik sorunundan uluslararası ekonomi kuruluşlarının (IMF, Dünya Bankası) karar ve uygulamalarına kadar çok geniş bir yelpaze oluşturur. Ekonomi haberlerinin hedef kitlesi oldukça geniştir. Ekonomi haberleri; okuyucunun gelir seviyesini etkileyecek konuları, kendini korumak için öğrenmesi gereken ekonomik bilgileri, ülke ve dünya ekonomisindeki gelişmeleri de içerir. Ekonomi haberleri bu denli önemli olmasına rağmen teknik ve rakamsal niteliği nedeniyle genelde okuyucu için soğuk bir alandır. Ekonomi muhabirleri, haber toplama ve yazma aşamalarında gazetecilik ile ekonomi bilimini birleştirme güçlüğünü sıklıkla yaşar. En teknik ve rakamsal konuları bile sosyal hayatla ve insanlarla ilişkilendirerek çarpıcı hâle getirmek, habercilik açısından kolay bir iş değildir.

Ekonomi habercisini başarıya götüren süreç ilgi alanındaki kişi, kurum ve kuruluşlarda yaşanan gelişmeleri yakından takip etmesiyle başlar. Takip edilmesi gereken onlarca kurum, yüzlerce veri arasında ekonomi habercisinin işini kolaylaştıracak bazı ayrıntıları eklemek gerekir. Günlük ajans haberlerinin ve Resmî Gazete'nin takibi; habercinin ilgi alanındaki kişi ve kurumların web sitelerinin sık sık kontrol edilmesi; kişi, kurum ve kuruluşların basın ve halkla ilişkiler birimiyle irtibata geçip sağlıklı bilgi akışının sağlanması takip işini kolaylaştırır.

Ekonomi haberine konu olan gelişmelerin dikkatli, titiz ve hızlı biçimde izlenmesi; bilgilerin ayrıntılı, eksiksiz, doğru ve tarafsız olarak derlenmesi gerekir. Ekonomiyle ilgili kurum ve kuruluşların basın bültenleri, toplantılarıyla ilgili bilgiler ekonomi servislerine düzenli olarak gönderilir. Günümüzde bu tür duyurular, ekonomi muhabirlerinin mail adreslerine de gönderilmektedir. Ekonomi muhabiri, alanıyla ilgili rutin haberleri takip eder. Rutin haberler sırasında araştırılmak üzere yeni haberler çıkabilir. Muhabir, rutin toplantıları düzenleyen ya da katılan kişilerle uygun ortam yakaladığında özel haber görüşmeleri de yapabilir. Muhabirin sorumlu olduğu alanla ilgili haber kaynaklarının web adreslerini sık sık gözden geçirmesi; duyuruları, toplantıları düzenli olarak izlemesi gerekir.

Ekonomi muhabirinin alanıyla ilgili haber kaynaklarınca düzenlenen kokteyl, açılış gibi toplantılara katılması, yeni haber kaynakları ile tanışmasına zemin hazırlar.

Rutin haberlerin yanında araştırma ve rakamsal verilerin analizi niteliğindeki özel haberlerin önemli yer tuttuğu ekonomi haberciliğinde haberi hazırlamak kadar habere hazırlanmak da önemlidir. Muhabir, öncelikle izleyeceği haberin bütün boyutlarıyla çerçevesini düşünmeli ve gerekli planlamayı yapmalıdır. Habere ilişkin bilgiler mutlaka kaynağına inilerek elde edilmeli ve birden fazla kaynaktan da doğrulanmalıdır. Konu iyice öğrenilip araştırılmadan aktarılmamalıdır.

➤ **Ekonomi muhabirinin haber hazırlarken başvuracağı yöntemleri haber örnekleri üzerinden inceleyelim:**

Bürokraside bakanlıklar dâhil tüm kurum ve kuruluşlar, ekonomi ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilidir. Kamu kurum ve kuruluşlarının toplantıları, etkinlikleri izlenmelidir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı izleyen bir muhabirin hangi KİT'in özelleştirilmesinin gündeme alındığı, hangi modelle özelleştirileceği, çalışmaların ne aşamaya geldiği gibi güncel gelişmeleri takip etmesi gerekir.

ÖZELLEŞTİRME HABERLERİ...

Milli Piyangoda satış yerine 10 yıllığına kiralama

Birçok şirketin ilgi gösterdiği Milli Piyangoda, özelleştirmenin lisans satışı yerine gelir bölüşümü yoluyla yapılması düşünülüyor.

Özelleştirme için oluşturulan komisyon çalışmalarında talih kuşunun lisans satışı yerine işletme hakkının kiralınmasını içeren gelir bölüşümü yoluyla özelleştirilmesi görüşü ağırlık kazandı. Milli Piyango İdaresinin başlangıçtan bu yana istediği modele, Özelleştirme İdaresinin de sıcak baktığı belirtiliyor.

Modele göre şans oyunlarının işletme hakkı 10 yıllığına devredilecek. Bu modelde hasılat ve çekilişleri kimin düzenleyeceği ise ihale şartnamesi hazırlıkları sırasında belli olacak.

TCDD'den özel sektöre sefer düzenleme hakkı

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Genel Müdürlüğü, demiryollarındaki tekel hakkını kaldırarak özel şirketlere "Lokomotifini alan, demiryoluna gelsin" çağrısı gönderiyor.

TCDD, zararlarını azaltmak için tekel konumunu kaldırarak özel şirketlere sefer düzenleme hakkı getirdi. TCDD, ana statüsünde yaptığı değişiklikle özel sektörün tren işletmeciliğine girmesini, bilet satışlarının yine TCDD istasyonlarından komisyon karşılığı yapılmasını ve vagon bakımından gelir elde etmeyi planlıyor. Uygulamayı sanayi ve ticaret odalarına yazıyla duyuran TCDD, 500 istasyon alanının da kiraya verilebileceğini bildirdi.

Günceli takip etmek, ekonomi haberciliğinin bütün uzmanlık alanları için geçerlidir. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunu izleyen bir muhabirin gündeme gelen yasa tasarısının içeriğini, hangi aşamada olduğunu, tasarıya yönelik tepkileri bilmesi gerekir. Ekonomi muhabirinin alanıyla ilgili mevzuat ve prosedüre de hakim olması gerekir. Bu konularda yetersizse yakaladığı bilginin haber olup olmadığını anlaması zorlaşır.

Yeni 5 TL tedavüle çıktı

Merkez bankasının rengini mor olarak değiştirdiği paralar piyasada

Merkez Bankası'nın hakim rengini mor olarak değiştirdiği yeni 5 liralık banknotlar tedavüle çıktı.

Merkez Bankası Edirne Şube Müdürlüğünden alınan bilgiye göre, renk benzerliği nedeniyle 50 lirayla karıştırılmasının önüne geçilmesi amaçlanan ve hakim renk olarak mor rengin seçildiği 5 liralık banknotlar bugün piyasadaki yerini aldı.

Ayrıca, Merkez Bankası tarafından 1 Ocak 2009'da tedavüle çıkarılan ve hâlen tedavülde bulunan E-9 Emisyon Grubu I. tertip Türk lirası banknotlara kıyasla, II. tertip 200, 50 ve 5 liralık banknotlardaki imzalarda da değişikliğe gidildi.

200 ve 5 liralık banknotlarda Başkan ile Başkan Yardımcısının, 50 liralık banknotlarda ise Başkanın ve diğer Başkan Yardımcısının imzaları kullanıldı.

Boyutları ön, arka yüz kompozisyonlarıyla genel nitelik ve görünümler bakımından belirtilen değişiklikler dışında I. tertip banknotlarla aynı olan II. tertip banknotlar, I. tertip banknotlarla birlikte tedavülde olacak.

KİT'lerin özelleştirilmesi ile ilgili haber hazırlanmak istendiğinde Başbakanlık ve ilgili bakanlıklardan konuyla ilgili bilgi edinilmelidir. Bu bilgiler, olayın siyasi yönünü oluşturur. Teknik bilgi için ise Özelleştirme İdaresindeki yetkili kişilerle konuşmak gerekir. Ayrıca bu konuda iş dünyasının ve uzmanların görüşlerine de başvurulabilir.

Seçimlere katılma hakkı bulunan siyasi partilerin hazırladıkları ekonomik programlar ile uluslararası ekonomi örgütleri ile ilişkilerde izlenecek politikalara siyasi partilerin kitap hâline getirip bastırdıkları programlardan ulaşılabilir. Programda yer alan konuların ayrıntıları ise siyasi partilerin üst düzey yöneticilerinin görüşleri alınarak öğrenilir. Herhangi bir siyasi partinin programına ilişkin bir haber hazırlamak isteniyorsa önce o programdan haber yapılacak bölüm seçilir. Sonra bu bölümde yer alan bilgilerin ayrıntıları ile ilgili siyasi partilerin üst düzey yöneticilerinden bilgi alınır.

Ekonomik program haber yapılmak isteniyorsa iş adamlarının, ekonomik örgütlerin yöneticilerinin konuyla ilgili görüşlerine başvurulur. Ekonomi uzmanı akademisyenlere de ekonomik programın analizi yaptırılır. İktidara gelen siyasi partinin ekonomik programını hayata geçirmesi için belirli bir sürece ihtiyacı vardır. Yasal düzenleme yapmaları gerekebilir. Bu yasalar hazırlanırken toplumun çeşitli kesimlerinden tepkiler gelebilir. Gazeteciler, ekonomik programın uygulanması ile ilgili gelişmeleri günü gününe izlemeli ve haberleştirmelidirler.

Ekonomi haberlerinin ağırlığını özel sektördeki hareketlilikler oluşturmaktadır. İş dünyası, sanayi ve ticaret olarak iki ana bölümde etkinlik göstermektedir. Özel kesimde etkinlik gösteren her kuruluşun çalışmaları haberleştirilebilir.

Otomotiv sanayi ile ilgili bir haber yapılmak istendiğinde önce otomobil fabrikalarının sahipleriyle ya da satıştan sorumlu kişilerle görüşmeler yapılabilir. Ayrıca otomotiv sektöründe kurulmuş olan dernek ve benzeri örgütlenmelerin başkan ya da diğer yetkilileriyle de görüşülebilmektedir.

Özel sektör ile ilgili haberlerin takibinde izlenecek kaynakların başında şirketler ve sivil toplum örgütleri gelmektedir. Ayrıca sanayi odaları, ticaret odaları, meslek odaları, esnaf derneklerinin faaliyetleri de izlenmelidir.

Yalnızca sanayi ve ticaret sektörü değil, tarım sektörü de önemli bir sektördür. Bu konuyla ilgili bir haberin hazırlanmasında Ziraat Odaları, kooperatifler, tarım sektöründe faaliyet gösteren FİSKOBİRLİK gibi birlik ve odaların faaliyetleri, raporları izlenmelidir.

Ayrıca gerek tarım sektörüyle gerekse sanayi ve ticaret sektörüyle ilgili haber yaparken istatistiksel veriler için Devlet Planlama Teşkilatı ya da Türkiye İstatistik Kurumu tarafından hazırlanmış verilere başvurulabilir. Bu kuruluşlar tarafından hazırlanan aylık rapor ve açıklamalar da önemli bilgi kaynaklarıdır.

Özel sektör şirketlerinin, meslek örgütlerinin rutin toplantılarının yanı sıra seçimli seçimsiz genel kurulları, meclis toplantıları takip edilmelidir. Özellikle meslek odalarının toplantıları önemlidir.

Örneğin, İstanbul Ticaret Odası ve İstanbul Sanayi Odasının meclis toplantılarını ele alalım. Bu toplantılarda bütün özel sektör temsilcileri yer alır. Özellikle gündem dışı yapılan konuşmalarda sorunlarını, sıkıntılarını, beklentilerini dile getirirler. Özel sektörün nabızı bu tür toplantılarda atar. Gündem dışı yapılan konuşmaların takip edilmesi gerekir.

Bu tarz toplantılara d6nemsel olarak h6k6met g6revlileri ve siyasi liderler de davet edilir. 6zellikle Başbakan, Maliye Bakanı, Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı'nın konuk olduğu toplantılarda 6zel sekt6r temsilcileri mevcut sorunlarını, ekonomik ve siyasi uygulamalara y6nelik eleştirilerini ve taleplerini dile getirirler.

H6k6met temsilcileri ise 6lke ekonomisinin durumu, yapılacak reformlar, yasal d6zenlemeler gibi konularda bilgi verirler.

T6rkiye İstatistik Kurumunun açıkladığı enflasyon rakamları ile ilgili kapsamlı bir haber hazırlaması istenen muhabir, T6keticici Fiyat Endeksi (T6FE) ile 6retici Fiyatları Endeksi (6FE) rakamlarının ne ifade ettiğini ortaya koyması gerekir. Muhabir, haberinde T6İK'in enflasyon rakamlarının yanı sıra bir yıl 6ncesinin aynı aya ait oranına yer vermelidir. Yıllık enflasyonun hangi y6zdede gerekleēeđi de bilinmelidir. Enflasyon rakamlarının ne ifade ettiği, bir ay 6ncesine g6re artışın ve azalışın ne oranda olduğu akademisyenlere sorulmalıdır.

Ekonomi alanındaki etkinlikleriyle tanınan sivil toplum 6rg6tleri, Sanayi ve Ticaret Odaları, Ticaret Borsası, Sanayici ve İş Adamları Derneklerinin başkanları ya da y6neticilerinin enflasyon rakamlarının enflasyon rakamlarıyla ilgili yorumları alınmalıdır. Gelecekte nasıl bir gelişme olabileēi konusunda g6r6şleri sorulmalıdır. B6y6k holdinglerin y6netim kurulu başkanlarının da g6r6şleri alınabilir.

Enflasyonun en y6ksek olduğu iller belirlenebilir. Bunun için T6İK'in çalışmalarından yararlanılabilir. Muhalefet partilerinin liderlerinden de bu konuda g6r6ř alınmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarına dikkat ederek ekonomi haber kaynaklarını takip ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ekonomi haberlerini takip ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bir gazete, dergi, köşe yazarı ya da ekonomiyle ilgili herhangi bir konuyu seçerek bir hafta süreyle medya takibi yapabilirsiniz.➤ Haftalık ekonomi gündemi hazırlayabilirsiniz.➤ Yakın çevrenizde düzenlenen ekonomiyle ilgili fuar, sempozyum gibi etkinlikleri araştırarak bu etkinliklere katılınız.
➤ Mikroekonomi alanıyla ilgili özel haber araştırması yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Yaşadığınız bölgedeki sektörler, iş ve çalışma hayatına ilişkin kurumlar ya da farklı gelir gruplarıyla ilgili bir haber konusu belirleyiniz.➤ Haberi nasıl hazırlayacağınızı planlayınız.➤ Yerel gazetelerin ekonomi haberlerini inceleyiniz.
➤ Haber kaynaklarından bilgi, belge ve görsel malzeme toplayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Özel haberinizle ilgili belirlediğiniz haber kaynaklarından bilgi toplayınız. Haber kaynağınızın birden fazla olmasına özen gösteriniz.➤ Haberin fotoğraflarını çekiniz.
➤ Haberle ilgili bilgileri yetkili kişilerden doğrulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Topladığınız bilgilerde çelişki olmamasına dikkat ediniz. Yetkili ve deneyimli kişilerle görüşmeye özen gösteriniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ekonomi haberleriyle ilgili medya takibi yapabildiniz mi?		
2. Mikroekonomi alanıyla ilgili özel haber araştırması yapabildiniz mi?		
3. Haber kaynaklarından bilgi, belge ve görsel malzeme toplayabildiniz mi?		
4. Haberle ilgili bilgileri yetkili kişilerden doğrulatabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Ekonomi muhabirleri, haber toplama ve yazma aşamalarında gazetecilik ve ekonomiyi birleştirme açısından zorluklarla karşılaşabilmektedir.
2. () Ekonomi haberciliğinde araştırma ve rakamsal verilerin analizi niteliğindeki özel haberler önemli yer tuttuğu için habere hazırlanmak çok önemlidir.
3. () Ekonomi muhabirinin alanıyla ilgili haber kaynaklarınca düzenlenen kokteyl, açılış gibi toplantılara katılması yasaktır.
4. () Muhabir, rutin toplantıları düzenleyen ya da katılan kişilerle uygun ortam yakaladığında özel haber görüşmeleri de yapabilir.
5. () Ekonomi haberleri teknik ve rakamsal niteliği nedeniyle genelde okuyucu için sıcak haber alanıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Ekonomi haberi yazabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Grubunuzla birlikte günlük gazetelerin ekonomi haberlerini yazım teknikleri açısından diğer haberlerle karşılaştırınız. Aynı karşılaştırmayı ekonomi gazetesi, ekonomi dergisi ve günlük gazetelerin ekonomi haberleri için de yapınız.

3. EKONOMİ HABERİ YAZIM TEKNİKLERİ

Ekonominin günlük yaşamı çok yakından ilgilendirdiği, hatta belirlediği bir gerçektir. Ekonomi haberleri de bu yüzden hayatın içinden olmalı, beklentileri yansıtmalıdır. Bu haberler, ülke genelini ilgilendireceği gibi bölgesel gelişmeleri de içerebilir.

Ekonomi haberleri de haberciliğin tüm unsurlarını barındırmalıdır. Haberin bilgileri toplanırken dikkat edilmesi gereken en önemli konu, haberin yazımında temel kural olan 5 N 1 K kuralının tüm sorularına kesin bir biçimde yanıt verecek bilgilerin elde edilmesidir.

Muhabir, haberi planlama ve izleme aşamalarında haberin yazımını da kurgulamaya başlamalıdır. Kurgulamak, haberi işlemektir. Haberi işlemek ise verilere dayanarak haber metnine içerik ve anlam kazandırmaktır. Haber bilgilerini işleme yöntemi, zaman içinde habercinin alanındaki becerilerini oluşturacaktır.

Haberi yazarken öncelikle haberin en önemli unsuru, yani “haber ne olduğu” belirlenmelidir. Haberi yazarken flaşı, yani haberin giriş bölümünü oluşturmak son derece önemlidir. Haberin giriş bölümü, olayın en önemli ve en çarpıcı kısmıdır. Kısa cümlelerle oluşturulması gerekmektedir.

Haberin flaş bölümünü oluşturmada şöyle pratik bir yöntem kullanılabilir. Muhabir, haberini izleyip o olayla ya da olayın gelişimiyle ilgili bilgileri elde ettikten sonra haberi yazmak için çalıştığı medya kuruluşuna döner. Ekonomi servisi şefi, haberin değerlendirilmesi konusunda muhabirden özet bilgi istediğinde muhabir, notlarına bakmadan olay hakkında aklında kalan bilgileri aktarır. Bu bilgiler, olayın en çarpıcı flaş bölümüne çıkması gereken bilgilerdir.

Haberi ilk iki cümlede, kısaca özetleyecek ifadeler kullanabilmek kadar iyi bir spot ve başlıkla sunmak da önemlidir. Başlıklar; içeriği yansıtacak şekilde, mümkün olduğunca kısa ve anlaşılır olmalıdır. Başlıklar, haber metninde tam olarak yer almalıdır. Haberin giriş bölümünün spot ve başlıkla ilişkilendirilmesi gerekir. Çoğu zaman haberi okutturan, başlık olur. Ne kadar iyi bir haber yazarsanız yazın; başlık, spot ve giriş cazip değilse haber fazla kişinin ilgisini çekmez.

Ayrıntılara haberin gövdesinde yer verilmeli, gereksiz tekrarlardan kaçınılmalıdır. Genelde ekonomi haberlerinin son paragrafında background bilgilerle olayın gelişim süreci hatırlatılarak okuyucunun süreci takibi kolaylaştırılır.

Haberin bir iç bütünlüğü olmalı; dağınık, karışık, belirsiz ifade kullanımından kaçınılmalıdır. Haber kaynağının ifadelerine sadık kalınmalı, bu ifadeler hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ancak haber kaynağının maddi hataları ya kullanılmalı ya da düzeltilerek (içeriği bozulmadan) metne yansıtılmalıdır. Yorum yapmadan bilgiler aktarılmalıdır.

Ekonomi haberleri rakamlarla zenginleştirilmeli ancak rakamlara boğulmamalıdır. Habere rakamla başlanmamalıdır. Ekonomi haberlerinin çoğu sayısal veri içerdiğinden bu konuya dikkat etmek gerekir. Ekonomi haberciliğinde teknik dil kullanmaktan kaçınılmalı, özellikle teknik kavramlar okurların anlayabileceği şekilde ifade edilmelidir.

Kurum ve kişi adları, unvanlar, rakamlar ve tarihlerin doğru yazılıp yazılmadığı kontrol edilmelidir. Ekonomi haberlerinde rakam yanlışlarına sıkça rastlandığı için sayı grupları ve birimler çok dikkatli şekilde gözden geçirilmelidir. Unvan ve isimler netleştirilmeli; tereddüt hâlinde mutlaka araştırılarak ilgili yerlere sorulmalıdır.

Ülkenin ve bölgenin gündemiyle ilgili, ayrıntılara dikkat eden haberler yapılmalıdır. Haberlerin farklı bakış açısını yansıtmaması, nesnel ve çarpıcı olması gerekir. Aynı kişilerden hiçbir neden ve gerekçe yokken sürekli görüş alınmamalıdır.

Masa başı demeç haberciliği yerine, araştırmaya dayalı haberciliğe ağırlık verilmelidir. Demeç haberleri ağırlıklı olarak bir temel konuya yoğunlaşmalıdır. Çok sayıda konu verilerek haberin içeriği dağıtılmamalıdır.

Ekonomi muhabirinin istatistiki verileri iyi değerlendirebilmesi bir zorunluluktur. Raporlardan ve verilerden yola çıkarak haber yazımı, ekonomi haberciliğinin temel taşlarından biridir. Bundan dolayı bir ekonomi muhabirinin “rakamların dilinden anlaması”, işin esasını kavrayabilmesi, temel ekonomik verileri bilmesi gerekir.

İstatistiki verilerin herkesin anlayabileceği bir dilde ve yanlışsız sunulması önemlidir. Yanlış yapmamak için istatistiki verinin gerekirse bir uzmana değerlendirilmesi yöntemine de başvurulabilir. Raporlardaki veya verilerdeki ilginç noktaları ve yanlışları sezebilmesi, yetkin bir şekilde yorumlayabilmesi, basit bir tabloyu ayrıntılı bir haber hâline getirmesi için muhabirlerin gündemi çok iyi takip etmesi; düzenli gazete, dergi okuması, televizyon haberlerini ve programlarını mümkün olduğunca izlemesi gerekir.

Ekonomi hesaplarının temelinde değişim ölçümleri yatar. Formüller ve hesapların değişim hesaplarından türetildiğini söylemek yanlış olmaz. Bu bilgiyi verdikten sonra değişim hesaplaması konusunda bir örnek verelim: 6 ay önce 100 YTL olan bir televizyonun fiyatı, bugün 125 YTL'ye yükseldi. Fiyat artışını 25 YTL olduğunu söylemek yeterli olmaz. Çünkü ekonomide rakamsal farktan çok oransal farklar önemlidir. Yapılması gereken, değişim oranının hesaplanmasıdır. Bunun için önceki değeri A, bugünkü değeri B olarak kabul edelim. Bugünkü B değerini, önceki A değerine bölüp elde edilen rakamdan 1'i çıkarırız. Ardından 100'le çarpırız. Hemen formülümüzü örnekle ilişkilendirelim:

$$125:100=1,25$$

$$1,25-1=0,25$$

$$0,25 \times 100=25$$

Yani fiyat artışı yüzde 25 olmuştur.

Aynı artış, farklı bir yol deneyerek de bulabiliriz. Burada bugünkü rakamdan önceki rakam çıkarılır; kalan, önceki rakama bölünür. Ardından yüzle çarpılır. Hemen formülü örneklendirelim:

$$125-100=25$$

$$25:100=0,25$$

$$0,25 \times 100=25$$

Rakamlarda düşme görüldüğünde de aynı formül geçerlidir.

Örnek:

6 ay önce 125 YTL olan televizyon, şu anda 100 YTL olsun. Değişim oranını bulalım.

Birinci yöntem

$$100:125=0,8$$

$$0,8-1=-0,2$$

$$0,2 \times 100 = 20$$

İkinci yöntem

$$100-125=-25$$

$$25:125=-0,20$$

$$0,25 \times 100 = -20$$

Yani fiyatlar yüzde 20 düşmüştür.

Yüzde hesaplarında hataya düşmemek için diğer bir hesaplama yöntemi de şu şekildedir: Önceki veri (örneğin, 2005 yılı rakamı) "A", sonraki veri (örneğin, 2006 yılı rakamı) "B" olarak adlandırıldığında:

"Sonraki rakam bölü, önceki rakam, çarpı yüz, eksi yüz" formülü kullanılır.

$$B:A \times 100 - 100$$

Örneğin, ihracat rakamı 35 milyar dolardan 42 milyar dolara çıkarsa ihracattaki artışın yüzde 20 olduğu bulunur: $42:35 \times 100 - 100 = 20$

Düşüşlerde de formül değişmez. Yani ihracat 42 milyar dolardan 35 milyar dolara inerse son rakam 35 olacağı için $35:42 \times 100 - 100 = 16,7$ rakamı elde edilir.

Küsurat sadeleştirilirken virgülden sonra -istisnalar dışında- 1, en çok 2 hane kullanılması gerekir. Sadeleştirme yaparken bir birimin yarısının üzerindeki rakamlar üste, altındaki rakamlar sıfıra çekilir.

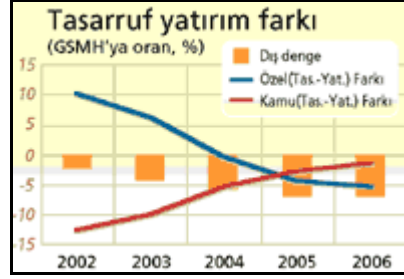
Söz gelimi 16,6664 rakamını sırasıyla şöyle sadeleştirebiliriz: Son rakam olan 4 yarıdan (5) az olduğu için sıfıra denk gelir ve 16,666 olur. Bu sayının son rakamı olan 6 yarıdan (5) fazla olduğu için üste çekilir ve 16, 67 şeklinde sadeleşir. Yine bu sayıyı da sadeleştirmek istediğimizde son rakam 7 yarıdan (5) fazla olduğu için üste tamamlanır ve sayı 16,7 hâlini alır. Bu da sadeleştirilirse aynı mantıkla sayı 17'ye tamamlanır.

Bazen küsurat önemli olabilir. Değişim ana rakamda değil, küsuratta ise sadeleştirme yapılmamalıdır. Örneğin Merkez Bankası faiz oranları, tahvil-bono faiz oranlarında sadeleştirme yapılmaz.

Kesri nokta veya virgülle gösterebiliriz. Nokta, Amerikan sistemidir. Türkiye'de son zamanlarda karışsa da Avrupa sistemi, yani virgül kullanılır. Kesirde virgül kullandığımızda basamakları nokta, nokta kullandığımızda basamakları virgülle ayırmamız gerekir. En doğru kullanım "9,8" okunuşu "dokuz virgül sekiz veya dokuz virgül onda sekiz'dir." Örneğin, "15.800.000" gibi bir rakamı yazmamız gerekiyor. Yazım dilinde genelde 15 milyon 800 bin

şeklinde yazılması tercih edilir. Bu yazım şekli hem rakamların okuyucu açısından daha anlaşılır hâle gelmesini hem de hata payının azalmasını sağlar.

Parasal verilerin yazımında para birimi kullanılmalıdır. Örneğin, 1 milyon Yeni Türk Lirası veya 1 trilyon YTL, 100 dolar veya 100 ABD doları gibi. Ülke adı yazılmayan para birimleri küçük, ülke adıyla birlikte kullanıldığında büyük yazılmalıdır.

Yüzde işareti tablolarda kullanılmalı, haber metninde yazıyla “yüzde 10” şeklinde belirtilmelidir. Sayıların basamakları haber metninde yazıyla, tablolarda ise rakamla gösterilmelidir.

Ekonomi haberlerinde tablolar da önem taşır. Tablo ile haber gereksiz uzunluktan kurtarılır. Döviz, altın, borsa verileri de genellikle tablolardan oluşur. Binler, on binler, yüz binler, milyonlar, milyarlar, trilyonlar, katrilyonlar gibi basamaklar karıştırılmamalıdır.

Tablolar, akademik bir çalışma değildir. Anlaşılabilir, basit bir dille oluşturulmalıdır. Hantal olmamalı, çok küsuratlı rakamlar kullanılmamalıdır. Öz kaçırılmamalı, çerçeve net olarak çizilmiş olmalıdır. Tablonun altına hangi kaynağı yazılmalıdır.

ÖZEL KESİM GELİR VE HARCAMALARI (GSMH'ye oran, %)					
	2002	2003	2004	2005	2006 P
ÖZEL HARCANABİLİR GELİR	93,6	93,1	89,3	85,6	84,6
Özel tüketim	68,2	68,5	67,7	67,8	67,1
Özel tasarruf	25,4	24,6	21,6	17,8	17,5
Özel yatırım	15,4	18,7	22,3	22,1	23,0
Sabit sermaye yatırımı	11,0	11,2	14,2	15,3	16,0
Stok değişmesi	4,4	7,5	8,2	6,9	7,0
Özel (tas.-yat.) farkı	10,0	5,9	-0,7	-4,4	-5,5

Mikroekonomi haberciliğinde bir firmanın ihracatı, ithalat, üretim, satış, kâr, zarar gibi verileri veya açılması, kapanması, işçi çıkarması, ücretli veya ücretsiz izin vermesi, yönetimin değişmesi gibi olaylar yorum yapılmamak ve reklama kaçmamak kaydıyla verilebilir. Bunda şirketin tanınırlığına, verilerin büyüklüğüne dikkat edilmelidir. Dikkate değer olmayan unsurlara haberlerde yer vermemek gerekir.

Borsa şirketleri, borsaya açıklama yapmadan bu tür bilgiler veremezler; bunda dikkatli olunmalıdır. Haberler haksız bir şekilde ticari itibarı sarsıcı unsurlar taşımamalı, olan durumu nesnel bir şekilde yansıtmalıdır.

Hazır çorbada 'doğallık' tuttu

..... Türkiye Gıda Pazarlamadan Sorumlu Başkan Yardımcısı, hazır çorba pazarında yüzde 20'lik büyüme yaşandığını söyledi

..... Türkiye Gıda Pazarlamadan Sorumlu Başkan Yardımcısı, yaklaşık 6 ay önce başlattıkları doğallık kampanyası ile hazır çorba pazarında yüzde 20'lik büyüme yaşandığını söyledi.

“Babaannelerimiz nasıl yapıyorsa biz de çorbalarımızı öyle üretiyoruz. Bunu ortaya koyduğumuz kampanyamız diğer ülkelere de örnek oldu” diyen Başkan Yardımcısı, dünyada ilk 20 içinde en hızlı büyüyen 2. ülkenin Türkiye olduğunu söyledi.

Üretim merkezi Türkiye

Başkan Yardımcısı, Türkiye'nin'un Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Orta Asya için üretim merkezi olacağını aktardı. Başkan Yardımcısı, Türkiye'de bu yıl 1 milyar avro ciro hedeflediklerini, 2010'da da ciroda 1,5 milyar avroya ulaşmayı öngördüklerini söyledi.

Fuar haberlerinde fuara katılan firma sayısı, kaçınıcı kez düzenlendiği, ne kadar süre açık kalacağı haberde bulunmalıdır. Fuar bittikten sonra ziyaretçi sayısı verilmelidir.

AYAKKABI FUARI'NIN ARDINDAN

İZMİR (AA) – 31.07.2003 – İzmir'de açılan 14. Ayakkabı, Çanta ve Aksesuarları Fuarı'nı 6 bin 576 kişi ziyaret etti.

İzmir Fuarcılık Hizmetleri, Kültür ve Sanat İşleri AŞ'den (İZFAŞ) alınan bilgiye göre 24-27 Temmuz arasında düzenlenen fuarda kış sezonunun ayakkabı, çanta ve aksesuar modelleri sergilendi. Türkiye'nin yanı sıra toplam 5 ülkeden 177 firmanın katıldığı fuarda firmalar bay, bayan, çocuk; spor, iş ayakkabılarıyla çizme, bot, çanta, cüzdan, bavul ve kemerden oluşan son tasarımları sergileme imkânı buldu.

Toplam 6 bin 576 kişinin ziyaret ettiği fuara Suriye, Yunanistan, İngiltere, İtalya, İsviçre, Kanada, İsrail, Azerbaycan, Kıbrıs, Kosova, Slovakya, Avusturya, İran, Ukrayna, Hollanda, Bulgaristan, Romanya ve Çin'den gelen firma temsilcileri de çeşitli iş bağlantıları yaptı.

Fuar çerçevesinde ayakkabı sektörü sorunlarının ele alındığı sempozyum ve toplantılar da düzenlendi.

Zam veya indirim haberlerinde düzenlemenin ne zaman yürürlüğe gireceği, ne oranda zam veya indirim olduğu, eski ve yeni fiyatlar olmalıdır. Fazla sayıda üründe zam veya indirim yapılmışsa tablo kullanılmalıdır.

Motorinin litre fiyatı 2-3 kr. arttı

ANKARA - Rafineri çıkış fiyatlarında yapılan ayarlamadan sonra motorinin pompa fiyatları yeniden belirlendi.

Rekabet ve serbestlik nedeniyle şirketler ve şehirlere göre değişen motorinin pompa fiyatlarındaki artış, bugünden geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

Ayarlamadan sonra motorinin pompa fiyatlarında litrede yaklaşık 2-3 kr. zam yapıldı.

Resmî Gazete haberleri, okuyucunun anlayacağı şekilde yazılmalıdır. Mümkün olduğu kadar kanun ve madde numaralarına yer verilmemelidir. Düzenlemenin ne zaman yürürlüğe gireceği, ne getirdiği, geçmişi haberde olmalıdır. Günlük dilde kullanılmayan sözcüklerin (Osmanlıca vb.) Türkçesi parantez içinde verilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarına dikkat ederek ekonomi yazınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Haber bilgilerini öncelik ve öneme göre sıralayınız.	➤ Haberin en önemli ve çarpıcı bölümünü belirleyiniz.
➤ Haberin girişini yazınız.	➤ Haberin en önemli ve çarpıcı unsuruna kısa ve özet biçimde girişte yer veriniz.
➤ Haberin gövdesini yazınız.	➤ Haberin ayrıntılarını önem derecesine göre sıralayarak açık, kesin ve kısa cümlelerle tekrara başvurmadan gövdede yazınız.
➤ Haberin başlığını yazınız.	➤ Haberin içeriğine uygun ana başlık ve gerekiyorsa diğer başlıkları kısa, çarpıcı ve haberin girişiyile bağlantılı biçimde oluşturunuz.
➤ Haberi şekil ve içerik açısından kontrol ederek gerekli düzeltmeleri yapınız.	➤ Haberinizi dikkatli bir şekilde izleyiniz. ➤ Haberinizdeki yazım yanlışlarını düzeltiniz. ➤ Haberinizdeki mantık hatalarını düzeltiniz. ➤ Haberinizdeki anlatım bozukluklarını düzeltiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Haber bilgilerini öncelik ve öneme göre sıralayabildiniz mi?		
2. Haberin girişini yazabildiniz mi?		
3. Haberin gövdesini yazabildiniz mi?		
4. Haberin başlığını yazabildiniz mi?		
5. Haberi şekil ve içerik açısından kontrol ederek gerekli düzeltmeleri yapabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler Doğru ise D, Yanlış ise Y yazınız.

1. (...) Muhabir, haberi planlama ve izleme aşamalarında haberin yazımını da kurgulamaya başlamalıdır.
2. (...) Haberi yazarken öncelikle haberin en önemli unsuru, yani “haber nasıl yapılacağı” belirlenmelidir.
3. (...) Haberi ilk iki cümlede özetleyecek ifadeler kullanabilmek kadar iyi bir spot ve başlıkla sunmak da önemlidir.
4. (...) Haber kaynağının ifadeleri gerektiğinde değiştirilmelidir.
5. (...) Haber bilgilerini işleme yöntemi, zaman içinde habercinin alanındaki becerilerini oluşturacaktır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. **Aşağıdakilerden hangisi makroekonomi haberciliğinin konularından biridir?**
 - A) Tüketici mektupları
 - B) Borçlanma
 - C) Dış ticaret verileri
 - D) Cari açık
 - E) Hiçbiri
2. **Aşağıdakilerden hangisi makroekonomi haberciliğinin haber kaynakları arasında yer almaz?**
 - A) Maliye Bakanlığı
 - B) Dış Ticaret Müsteşarlığı
 - C) Otomobilciler Federasyonu
 - D) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
 - E) Türkiye İstatistik Kurumu
3. **Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde ekonomi haberciliğinin somut bir biçimde gündeme gelmesini sağlamıştır?**
 - A) İktisat Kongresi
 - B) 24 Ocak Kararları
 - C) 24 Nisan Kararları
 - D) Özelleştirme Kararları
 - E) Hiçbiri
4. **Aşağıdakilerden hangisi makroekonomi haberciliğinin en çok ilgilendiği haber verilerini oluşturur?**
 - A) Şirket yatırımları
 - B) Sanayi ve ticaret odaları
 - C) Sektörler
 - D) Ülke ekonomisiyle ilgili ekonomik göstergeler
 - E) Otomobil sektörü

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

5. Ekonomi haberciliğinin kitleleştirilmesi,..... haberciliğinin özünü oluşturur.
6. Ekonomi haberlerizenginleştirilmeli, ancakboğulmamalıdır.

7. Ekonomi muhabirinin verileri iyi değerlendirebilmesi bir zorunluluktur.
8. Şirketlerle ilgili haberlerin karşılığı yapılmamasına özen gösterilmelidir.
9. Günümüzde ekonomi servislerinde önemli bir kavram hâline gelmiştir.
10. Ekonomi haberlerinin düzenlenmesinden sorumlu olan ekonomi servisleri, gazete organizasyonu içinde bağlıdır.
11. Ekonomi haberciliğinde haberler kullanılarak gereksiz uzunluktan kurtarılır.

AŞağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

12. () Ekonomi muhabirlerinin haber kaynaklarının büyük bir bölümü, iş dünyası temsilcileri ve bürokratlardan oluşur.
13. () İstanbul ekonomi haberciliğinde kamu kurum ve kuruluşları ve yasama ile ilgili haberler, Ankara ekonomi haberciliğinde ise daha çok iş dünyası haberleri ağırlıktadır.
14. () Günceli takip etmek, ekonomi haberciliğinin bütün uzmanlık alanları için geçerlidir.

DEğERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize baŐvurunuz.

CEVAP ANAHTARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRMEİNİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	B
4	D
5	Mikro
6	Rakamlarla-rakamla
7	İstatistiki
8	Reklam
9	Uzmanlaşma
10	Yazı İşleri Müdürlüğüne
11	Tablo
12	Doğru
13	Yanlış
14	Doğru

KAYNAKÇA

- ANADOLU AJANSI; **Muhabirin El Kitabı**, Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara.
- **Basında Ekonomi ve Ekonomi Basını Seminer Tutanakları**, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1983.
- BÜLBÜL A. Rıdvan, **Genel Gazetecilik Bilgileri**, Nobel Yayınları, Ankara, 2000.
- GÖNENÇ E.Özgür, **Medya Dünyası**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2004.
- **Hürriyet Gazeteciliği**, Doğan Ofset, İstanbul, 2004.
- KIZILYAR Erhan, **Basında Ekonomi Sayfaları**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- RİGEL Nurdoğan, **İleti Tasarımında Haber**, Der Yayınları, İstanbul, 2000.
- YÜKSEL Erkan, **Türk Basınının Gelişiminde Basında Ekonomi ve Ekonomi Basını: Kavram ve Kapsam Açısından Uygulamalı Bir Çalışma**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 1996.